

Ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-059-и назди
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)

Такриз

ба афгореферети Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло дар мавзӯи «Ҳимояи давлатии иштирокчиёни мурофиаи ҷиноятӣ: вазъи батанзимдарории ҳуқуқӣ, амалия ва дурнамои инкишофи он», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.09 – Мурофиаи ҷиноӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) пешниҳод шудааст

Таҳқиқоти диссертатсионии Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло ба масъалаи мубрами имрӯзаи илмӣ ҳуқуқшиносӣ, махсусан мурофиаи ҷиноятӣ бахшида шудааст, ки то ба имрӯз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди омӯзиши кулӣ қарор дода нашудааст. Бинобар ин мавзӯи рисолаи илмӣ воқеан мубрам буда, дар омӯзиши масоили ҳимояи давлатии иштирокчиёни мурофиаи ҷиноятӣ дар марҳилаи таҳқиқшаванда маълумоти кофиро пешниҳод менамояд. Муаллиф мубрам будани мавзӯи таҳқиқоти хешро бо он асоснок менамояд, ки ҷаҳонишавиро тамоюли мусбии ҳамкорӣ ва ҳамзистии халқу миллатҳои гуногуни дунё ҳисобида, зикр менамояд, ки он бо худ дар қатори ҷанбаҳои мусбӣ, ҷиҳатҳои ба маданияти мо номувофиқи тарзи зиндагӣ, мушкилоту муаммоҳоро низ интиқол медиҳад. Ҷ, яке аз чунин мушкилот ва муаммои тамоюли ҷаҳонишавиро рушди олами ҷинояткорӣ муташаккилу фаромиллӣ мансуб медонад. Зикр менамояд, ки ҷинояткорӣ замони муосир ҳолат ва сатҳи муташаккилиятро касб намуда, тарзу воситаҳои содиркунии он, роҳу усулҳои рӯйпӯш намудани амали ҷинояткорона, аз он ҷумла бо роҳи таҳдид ба ҷону моли иштирокчиёни мурофиаи ҷиноятӣ, ниҳоят мураккаб гаштааст. Вале, бо вучуди ҳолатҳои зиёди осебпазир шудани амнияти иштирокчиёни мурофиаи ҷиноятӣ, давлат пайваستا мекӯшад, ки дар пайи ҳимояи ҳуқуқ ва озодии инсон ва шаҳрванд буда, раванди мӯътадилу объективонаи тафтиши парвандаҳои ҷиноятӣ ва муҳокимаи одилонаи судиро таъмин намояд.

Муаллиф диссертатсия вобаста ба мавзӯи интиҳобнамудаи хеш мубрам будани онро вобаста ба олами ҷинояткорӣ ва таҳдид ба амнияти давлат ва ба ҷону моли иштирокчиёни мурофиаи ҷиноятӣ мансуб донистааст, ки ин асосноккунӣ дар марҳилаи босуръати ҷаҳонишави айни муддаост.

Ҳамзамон муҳаққиқи диссертатсия зикр менамояд, ки Ҳукумати ҶТ сиёсати худро баҳри мубориза бар зидди ҷинояткорӣ муназзам пеш мебарад, ки яке аз самтҳои он ҳимояи амнияти шахс, аз ҷумла иштирокчиёни мурофиаи судии ҷиноятӣ ба ҳисоб меравад, ки дар Консепсияи сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии

Тоҷикистон пешбинӣ карда шудааст. Инчунин вобаста ба мубрамияти мавзӯи ҳеш иқтибос аз суҳанрониҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оварда, кайд менамояд, ки доимо дар Паёму баромадҳои худ кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомии кишварро ҳидоят менамоянд, ки фаъолияти худро дар самти мубориза бар зидди ҷинояткорӣ, хусусан ҷиноятҳои муташаккил ва фаромиллӣ, таъмини амнияти тартиботи ҳуқуқӣ, мустаҳкам намудани иқтидори мудофиавии мамлакат тақвият бахшанд ва аз ҳар як корманди ин сохтору мақомот талаб менамоянд, ки вазифаҳои хизматиашонро бо масъулияти баланд ва содиқона иҷро намоянд.

Ҳолатҳое, ки мубрам будани диссертатсияи Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло собит месозанд, хело зиёд буда, бо омилҳои дар боло кайднамуда ба охир намерасанд. Тадқиқоти диссертатсионӣ бамаврид буда, дар он масъалаҳои муҳими қаблан ҳалнагардидаи илми ҳуқуқшиносӣ баррасӣ гардидаанд.

Ба ақидаи мо таъмини амнияти иштирокчиёни муҳофизати ҷиноятӣ дар марҳилаи муосири ҷаҳонишавӣ, як тарзу усули муборизаи беамон бар зидди ҷиноятҳои муташаккилу фаромиллӣ буда, роҳро усулҳои бурдани мубориза аз назари илмию амалӣ тадқиқоти илмиро тақозо менамояд, ки дар рисолаи муҳаққиқ он ба назар мерасад.

Таҳқиқоти Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло бонизом таҳия гардида, дар он падидаи ҷимояи давлатии иштирокчиёни муҳофизати ҷиноятӣ мавриди таҳлил қарор дода шудааст. Сохтори диссертатсия ба мақсад, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мувофиқ буда, ҳамаи масъалаҳои аз ҷониби муаллиф пешниҳодшуда ҳаллу фасли худро ёфтаанд. Асоснокии пешниҳодҳои дар диссертатсия ифодашуда, инчунин бо таҳлили эродии сарчашмаҳои истифодашуда оид ба падидаи мазкур таҷассуми худро ёфтааст. Рӯйхати адабиёт аз сарчашмаҳои зиёде иборат мебошанд, ки онҳо барои омӯзиши муфассали ҳолати қор дар мавзӯи тадқиқшаванда имконият додаанд.

Саҳеҳнокӣ, навгонии илмӣ, ҳулоса ва пешниҳодҳое, ки дар таҳқиқот ифода ёфтаанд, ягон шубҳаро ба вучуд намеоранд. Пешниҳод ва нуқтаҳои илмии диссертатсия ба таҳқиқоти назариявӣ объективӣ таъяс намуда, натиҷагирӣро асосноку боэътимод буда, ба мулоҳиза ва ҳулосабарориҳои муаллиф асос ёфтаанд.

Аз матни автореферат бар меояд, ки диссертатсия аз муқаддима, се боб, ҳашт зербоб, ҳулоса ва феҳристи сарчашмаҳои истифодашаванда иборат мебошанд. Нишондиҳандаҳои мазкур аз он шаҳодат медиҳад, ки рисолаи илмӣ асари комилан таҳияшудаи илмӣ буда, паҳлуҳои асосии ҷимояи давлатии иштирокчиёни муҳофизати ҷиноятӣ доир ба вазъи батанзимдарории ҳуқуқӣ, амалия ва дурнамои икишофи он инъикос менамояд.

Дар муқаддимаи автореферат низомнокӣ, пайдарҳамӣ риоя гардида, муаллиф 10 навгонӣ барои ҷимоя пешниҳод намудааст. Навгонҳои пешниҳодшуда ба

мазмунни диссертатсия пурра мутобикат мекунад ва дар илми муурофияи ҷиноятӣ як падидаи нав ба ҳисоб мераванд.

Бобоҳо ва зербобҳои афтореферат ба мазмунни мундариҷаи диссертатсия мутобиқ буда, инъикоскунандаи он мебошад. Дар бобҳо ва зербобҳои афтореферат мазмунни мухтасари диссертатсия дарҷ гардидаанд, ки бо мутолиаи он аз мазмунни пурраи диссертатсия огоҳи хоҳем шуд. Ба андешаи мо ин усули таҳия намудани афтореферат аз он шаҳодат медиҳад, ки рисолаи анҷомёта муаллифона мебошад.

Умуман мазмунни таҳқиқоти диссертатсиониро мусбӣ арзёбӣ намуда, мехостам ба баъзе аз масъалаҳои баҳс диққат диҳем:

1. Муаллиф дар навгонии сеюм чунин зикр менамояд, ки: «Ҳимояи давлатии иштирокчиёни муурофияи ҷиноятӣ – фаъолияти муурофиявии ҷиноятӣ ва ташкиливу дастгирии иҷтимоии бо қонун танзимшавандаи мақомоти махсуси ваколатдор ва шахсони мансабдори давлатӣ мебошад, ки бо мақсади ҳифзи ҳаёт, саломатӣ, шаъну шараф, обрӯ ва молу мулки иштирокчиёни муурофияи ҷиноятӣ ҳангоми ҷой доштани таҳдиди воқеии қуштор, истифодаи зӯрварӣ нисбат ба онҳо, ҳешовандон, ҳешовандони наздик ва наздиконашон, несту нобуд ё вайрон кардани молу мулкашон, инчунин ҳангоми вафот ё расонидани зарар ба саломатии онҳо, ки бо сабаби иштирокашон дар муурофияи ҷиноятӣ ба вуқӯъ мепайвандад, бо роҳи татбиқ намудани чораҳои ҳимояи давлатӣ амалӣ карда мешавад».

Ин андешаҳои муаллиф қобили дастгирист. Аммо вобаста ба андешаи муаллиф мехостам мавқеи ӯро оид ба якҷанд суоле, ки ба миён омадааст фаҳмам: аз ҷумла, оё мақомоти махсуси ваколатдор ҳамон мақомоте, ки номгӯи онро КМЧ пешбинӣ менамояд ҳамон аст ё доираи онҳоро дигар сарчашмаҳои меъёрии ҳуқуқӣ танзим намудааст?; шахсони мансабдори давлатӣ гуфта муаллиф танҳо суд, прокурор, муфатиш, таҳқиқбаранда ва кормандони фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯиро дар назар дорад ё дигар субъектҳои низ мефаҳмад?

2. Муаллиф дар навгонии панҷум зикр менамояд, ки чораҳои амниятӣ хислати татбиқи ҳадалимқон ва саривақтӣ доранд. Дар робита ба ин, зарур шуморида тавсия карда мешавад, ки дар қонун мурури шурӯи дар амал татбиқ намудани чораҳои амниятӣ дар давоми 24 соат аз лаҳзаи мурурият пешбинӣ карда шавад.

Мусаллам аст, ки мубориза бар зидди ҷинояткорӣ хислати ҳадалимқон ва саривақтӣ дорад, аммо муаллифро чӣ водор намудааст, ки татбиқи чораҳои амниятиро саривақтӣ ва ҳадалимқон пешниҳод намудааст?

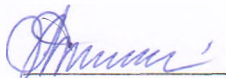
Эродҳо ва андешаҳои, ки қайд шуданд, дар умум ҳангоми баҳодиҳии мусбии таҳқиқоти диссертатсионӣ нақши онро паст намекунанд ва танҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки онҳо баҳсбарагезанд. Муаллиф ҳангоми ҳалли баъзе масъалаҳо дар аз сарчашмаҳои ҳуқуқӣ, адабиёти соҳавӣ ва баҳодиҳии ақидаҳои олимони гуногун нуктаҳои муаллифонаи худро пешниҳод намудааст, ки он хоси гузаронидани таҳқиқоти илмӣ мебошад. Аз мазмунни диссертатсия бармеояд, ки он анҷомёфта ва муаллифона мебошад.

Муаллиф хангоми тадқиқот хулосаҳои худро пешниҳод намудааст, ки онҳо дар илми муҳофизати ҳаҷми маҳсулоти наф мебошанд ва метавонанд барои рушди илми ҳуқуқшиносӣ саҳми сазовори худро гузоранд. Дар маҷмӯи диссертатсияи Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло ба талаботи бандҳои 10, 11, 12 ва 16-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, кори илмӣ-таҳассусие мебошад, ки барои рушди илми ҳуқуқи муҳофизати ҳаҷми маҳсулоти аҳамияти хоса дорад.

Диссертатсия аз ҷониби муҳқиқ муаллифона анҷом дода шуда, дорони низом ягонагӣ ва пайдарҳамии дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуқтаҳои илмии диссертатсия барои илми ҳуқуқшиносӣ нафгонӣ буда, саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро дар илм нишон медиҳанд.

Вобаста ба диссертатсия чунин хулоса менамоем, ки Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло вобаста ба мавзӯи интихобнамудаи ҳеш тулонӣ ва босалоҳият қор қарда, ба натиҷаҳои нави илман асоснок қомеъ гардидааст, ба ин васила масъалаҳои аниқи илмиро ҳал намудааст. Муаллифи диссертатсия Раҳимзода Мӯъмин Сайфулло бошад, барои гирифтани унвони илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.09 – Муҳофизати ҳаҷми маҳсулоти сазовор мебошад.

Мудири кафедраи фаъолияти гумрукӣ
ва ҳуқуқи факултети молия ва гумруки
Донишқадаи сайёҳӣ, соҳибқорӣ ва хизмат,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

(ИМЗО)

Нодиров Ф.М.

Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишқадаи сайёҳӣ,
соҳибқорӣ ва хизмат

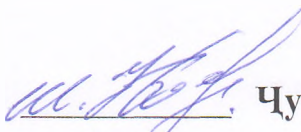
(734055, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе хиёбони Борбад 48/5.

Тел.: +992 (37) 234-88-02.

E-mail: http://dsx.tj.dsx_ips@mail.ru

«Имзои Нодиров Ф.М.-ро тасдиқ мекунам»

Сардори Раёсати кадрҳо ва қорони махсуси
Донишқадаи сайёҳӣ, соҳибқорӣ ва хизмат

(ИМЗО)

Чураев Ш.Н.

